

Talousopas joka tilanteeseen

OPISKELU TAI TYÖTTÖMYYS

- **Mitoita menosi tuloihin.** Opettele olemaan vertaamatta itseäsi muihin. Jollakin on aina enemmän rahaa, hienommat vaatteet ja hurjemmat matkasuunnitelmat.
- **Ole luova rahankäytössä.** Kaikilla tulotasoilla voi viettää hyvää elämää esimerkiksi kierrättämällä ja tuunamalla. Vaikka rahaa olisi niukasti, huolehdi itsestäsi ja arvokkuudestasi. Ajattele Chaplinin kulkuriahmoa, joka pukeutui aina frakkiin ja hansikkaisiin.
- **Ota tarvittaessa lainaa,** jotta opintosi etenevät, mutta älä koskaan ota kulusuuttoja äläkä pikavippejä, joissa on järjettömät korot.

URAN ALKU

- **Kehitä asiantuntemustasi.** Älä silti tee ylipitkiä päiviä. Muista lomailla.
- **Elämäsi ei voi olla heti valmis,** eikä esimerkiksi asuntosi täydellisesti sisustettu.
- **Säästä 2-6 kuukauden menoja vastaava puskurirahasto.** Puskuri auttaa, jos joudut työttömäksi, haluat vaihtaa alaa, lähteä huonosta parisuhteesta, pitää sapattivuoden tai perustaa oman yrityksen.

PARISUHDE

- **Puhukaa rahasta, kun kaikki on hyvin.** Näin välttätte turhat riidat. "Rahasta on helppo puhua, sehän on vain numeroita", sanoo talousvalmentaja Terhi Majasalmi.
- **Asialista rahakeskusteluun:**
 - Mitä kummallekin on kotona opetettu rahasta?
 - Mikä on meille paras ratkaisu: molempien omat tilit, kaikki rahat yhteiselle tilille vai yhteinen taloustili, jolta hoidetaan juoksevat menot?
 - Jos päädyimme eroon, millaiseen taloudelliseen tilanteeseen kumpikin meistä jää?
 - Miten huolehdimme siitä, että molemmille kertyy omaisuutta?

ÄITIYSLOMA

- **Varaudu säästämällä.** Etenkin hoitovapaalla tulot romahtavat.
- **Muista eläke.** Muutaman vuoden kotonaolo ei juurikaan vaikuta eläkekeräytymääsi. Sen sijaan 6-10 vuoden kotonaolo syö sitä niin, että se kannattaa ottaa huomioon.
- **Pidä osaamistasi yllä.** Seuraa, mitä alallasi tapahtuu.

PERHE

- **Sovi juoksevista menoista.** Näin välttätte sen, että toinen puoliso ostaa talvihaalareita lapsille toisen tehdessä sijoituksia omiin nimiinsä.
- **Maksa ensin itsellesi.** Pane 10 % säästöön ennen kuin ostat mitään muille. Äidit asettavat usein itsensä viimeiseksi, mutta tämä on tervettä itsekkyyttä.
- **Opetä kolmevuotiaalle** kolme asiaa rahasta:
 1. Kun saa rahaa, sen voi säästää tai sillä voi saada asioita.
 2. Ainakin osa rahasta kannattaa aina säästää.
 3. Rahaa voi saada, kun tekee töitä.

ASUNTO

- **Pyri säästämään 10-20 prosenttia asunnon hinnasta.** Haja-asutusalueilla asunnon arvo voi laskea. Osta asunto kasvukeskuksesta, hyvien kulkuyhteyksien varrelta.
- **Laske asuntolainan takaisinmaksuerät inhorealisticella korolla ja mieltä selviydytkö.** Nyt on menossa historiallisen pitkä matalien korkojen aika, mutta siitä ei ole kauan, kun korko huijeli 20 prosentissa.
- **Mitoita lainasumma** ja takaisinmaksuerät niin, että rahaa jää myös unelmien toteuttamiseen ja säästöön.

TYÖURA

- **Kehitä kokemustasi ja näkemystäsi.** Mieti aika ajoin, mitä sellaista osaat, mistä joku on valmis maksamaan. Huolehdi siitä, että osaat jotain sellaista myös 15-20 vuoden kuluttua. Hakeudu jatkuvasti tehtäviin, joissa joudut oppimaan uutta.
- **Opettele myymään** osaamisesi työhaastattelussa ja palavereissa työpaikalla.
- **Mieti muita tulonlähteitä,** kuten sijoittamista ja sivutoita jos olet alalla, jossa palkkasi ei voi nousta.

SAPATTIVUOSI

- **Treenaa budjettia.** Vaikka säästöjä olisi, yleensä sapattivuotena on vähemmän rahaa käytössä. Se voi olla iso pudotus. Harjoittele kulujen alasajoja. Jos kaavailtu budjetti tuntuu kituuttamiselta, mieltä olisiko sittenkin parempi vaikka vaihtaa työpaikkaan, jossa tunnette voivasti toteuttaa itseäsi paremmin.

ELÄKEIKÄ

- **Ala säästää eläkepäiviä varten** heti kun voit, mutta ole tarkkana pankissa. Eläkeratkaisut ovat usein rahastojen rahastoja, joissa kulut ovat kovat. Harjoittele eläkevakuutuksen lisäksi tai sen sijasta muita sijoitusmuotoja.
- **Varaudu yllättäviin elämäntilanteisiin.** Älä pane kaikkia säästöjäsi eläkeratkaisuihin, joista saat rahasi vasta kuusikymppisenä.